

DIN 8/5

Haar naam was Sarah

Literatuur

Is het mogelijk om een boek te schrijven met als thema de veelbeschreven Tweede Wereldoorlog en toch nieuwe vragen op te roepen?

Tatiana Rosnay doet een poging in het boek 'Haar naam was Sarah'. Ze start het boek vanuit een dubbelperspectief: dat van 'het meisje', dat Sarah blijkt te heten en leeft tijdens de Tweede Wereldoorlog en dat van een ik-persoon. Dit is Julia, een Amerikaanse journaliste die in Parijs woont.

Julia ontdekt dat het appartement dat zij met haar gezin zal gaan bewonen en dat al enige tijd in de familie van haar man is, in de Tweede Wereldoorlog bewoond is geweest door een joods gezin.

Ze wordt gegrepen door het verhaal van dit joodse gezin en onderzoekt wat er in de oorlog met hen gebeurd is. Daarbij stuit ze op een verschrikkelijk geheim. Een geheim dat in het leven van haar schoonfamilie sporen getrokken heeft die in het heden nog steeds zichtbaar zijn.

De verhalen van Sarah tijdens de Tweede Wereldoorlog en dat van Julia in het nu, lijken in eerste instantie weinig met elkaar te maken te hebben. Totdat de vermoedens van de lezer bevestigd worden en de link er in alle hevigheid blijkt te zijn.

Aanvankelijk was ik niet zo enthousiast over het boek. Tot ik door het eerste deel met de twee perspectieven heen was. Daarna vertelt Rosnay op indringende wijze hoe de Tweede

Wereldoorlog nog steeds zorgt voor verscheurende gevoelens.

Sarah overleefde de oorlog, emigreerde en sprak nooit met haar man en zoon over haar tijd in Frankrijk. De vraag of dat verhaal verteld moet worden, confronteert de lezer met diuwelse dilemma's van de oorlog.

Rosnay benadert die dilemma's op zo'n manier dat ik als lezer denk aan te voelen hoe dat geweest moet zijn. Ben je schuldig aan de dood van duizenden joden als je niets deed toen ze door je straat naar het station liepen om afgevoerd te worden naar de concentratiekampen?

Kun je leven met de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog op je netvlies? Helpt het om er niet meer over te praten?

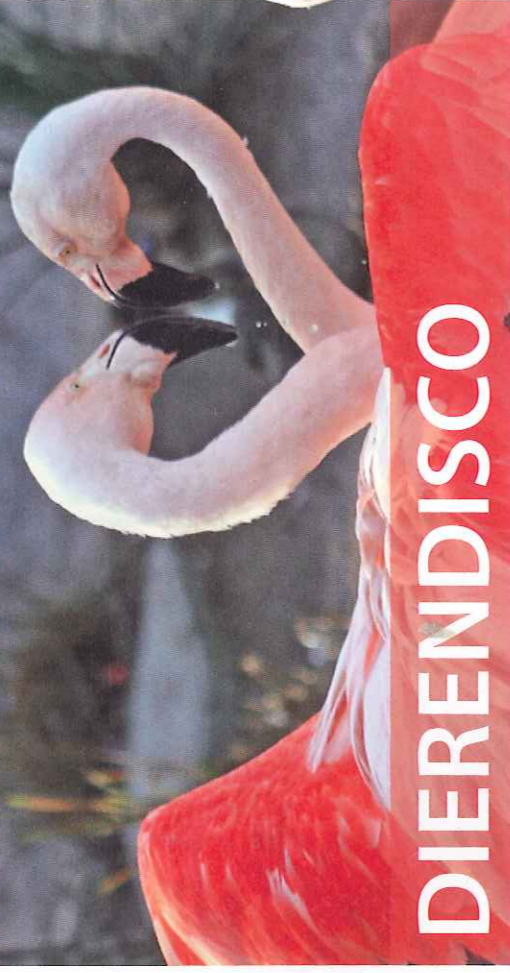
Rosnay zoekt in haar boek naar antwoorden op die vragen. Ze doet dat integer en zonder te oordelen. Ze laat het zien. En ik keek over haar schouder mee en was geraakt. **Jwab**

Bespreken

Een van de gedachtes die het boek oproept is dat een oorlog van onschuldige mensen anders maakt. Wat vind jij, ben je schuldig als je in een oorlog niks doet tegen het geweld van de overheerser?

In het boek vertelt Julia, de journaliste, aan William, de zoon van Sarah, het verhaal van zijn moeders leven tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij wist er niets van. Stel dat hij in Nederland woont. Wat zou hij bedenken en vieren op 4 en 5 mei, denk je?

WOE 9/5

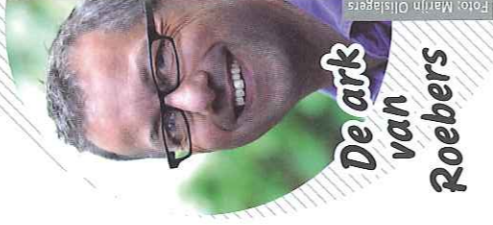
DIERENDISCO

Het toppunt van feestvieren is dansen. Hoe zit het met dieren? Wordt er in de dierenwereld ook gedanst? Jazeker. De beroemdste danser is de kraanvogel. Als de lente nadert, worden man en vrouw kraan steeds closer. Ze doen steeds meer samen tot ze zelfs dezelfde bewegingen maken. Als de één buigt doet de ander dat ook, springt de ander dan springt de één. Tot ze als spiegelbeelden tegenover elkaar staan. Zo'n dans is erg goed voor de relatie.

Ook futen kennen een paringsdans: een echt waterballet, heel spectaculair. Op het hoogtepunt staat het stel watertrappend tegenover elkaar te headbangen.

Flamingo's broeden in een kolonie, met honderden roze burensamen. Hun paringsdans werkt aanstekelijk. Begint het ene stel, dan volgt het andere. Tot na een tijdje honderden slanke halzen en het dubbele aantal nog slankere benen staat te swingen.

De meest massale party is die van spreuuwen. In hun geval gaat het niet om een paringsdans, de vogels komen samen voor de veiligheid. Ze slapen met soms honderdduizenden bij elkaar in bomen of struiken. Voordat ze naar bed gaan, verzamelen ze zich in de lucht tot er een massale wolk sierlijk door de lucht zwiert. Of ze zelf plezier hebben in hun luchtballet zullen we nooit te weten komen, maar dat ze er mensen een plezier mee doen is zeker. Mocht je ooit de kans krijgen om een spreuuwenwolk te gaan bekijken: doen! Minstens even leuk als een houseparty en beter voor je oren en portemonnee. **GJR**

De ark van Roebers

DON 10/5

Wraak is zoet?

Psychologie

Wraak is zoet, zegt de uitdrukking. Maar is dat wel echt zo? Hoe werkt dat, met wraakgevoelens? Is die zoet, of zit er ook een bittere kant aan?

In mei 1945 liepen de Nederlanders massaal de straten op om de bevrijding van de Duitse bezetters te vieren. De geallieerden, die met hun tanks door de stad reden en sigaretten en chocolade uitdeelden, werden uitbundig gehuldigd. Op allerlei plaatsen vierde men bevrijdingsfeesten, die tot ver in de zomer duurden.

Niet iedereen vierde echter feest. Sommige

mensen namen na de oorlog wraak op de Duitsers en de mensen die aan hun kant hadden gestaan. Nederlanders die met de Duitsers hadden geheuld, werden gevangen gezet of beschimpt. Hollandse vrouwen die in de oorlog een relatie hadden gehad met een Duitser, werden in het openbaar kaal geschoren.

De hoogleraar psychologie Nico Frijda had na de oorlog ook wraakgevoelens. Bijvoorbeeld toen hij moest getuigen tegen een Duitse commandant die hem als 17-jarige in de gevangenis had mishandeld. In de jaren tachtig besloot Frijda deze wraakgevoelens te onderzoeken. Hij ontdekte dat wraak om een aantal redenen 'zoet' kan zijn.

Mensen nemen volgens Frijda onder meer

wraak om gezichtsverlies of vernedering teniet te doen. Daarnaast hoopt men de ander er ook mee af te schrikken en zo toekomstig kwaad te voorkomen. Wraak nemen is volgens Frijda verder vooral een manier om de rekening te vereffenen. Dit wordt bevestigd door een onderzoek van de rechtspsycholoog Hans Crombag in 2003. Daarin gaf meer dan de helft van de ondervraagden aan dat zij weleens wraak hadden genomen om een machtsongelijkheid te herstellen.

Uit het onderzoek van Crombag bleek ook dat de wraakgevoelens langer bleven hangen bij de ondervraagden die daadwerkelijk wraak hadden genomen dan bij degenen die dat niet hadden gedaan. **Wraak nemen bleek niet op te luchten, maar de wraak-**

gevoelens juist in stand te houden.

Crombag ontdekte overigens dat de meeste mensen die gekwetst zijn, helemaal geen wraak nemen. Dit komt misschien, omdat men weet dat wraak ook weer gewroken kan worden. De meeste vormen van wraak zijn daarnaast verboden bij wet. Bovendien kost het voorbereiden en nemen van wraak tijd en energie, die mensen liever aan leukere dingen besteden. **SS**

Bespreken

- Denk je dat wraak nemen op kan luchten?
- Een alternatief voor wraak nemen is vergeven. Zou jij dat kunnen?
- De beste wraak is geen wraak nemen.

VRIJ 11/5

Weg van verhalen

Eiland in oorlogstijd

Verhaal

Weetje: Elke Nederlandse stad en ieder dorp heeft zijn eigen herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog. Neem nou het laatste oorlogsjaar op het eiland Texel. Daar lijkt de oorlog in februari '45, als daar 750 Georgische soldaten in Duitse dienst gelegerd worden, bijna voorbij. Niets is minder waar: de aankondiging dat de Georgiërs naar het front moeten, heeft catastrofale gevolgen. In de nacht van 6 april komen zij in opstand en vermoorden 400 Duitse militairen. Na de oorlog biedt de Georgische bevolking aan de Texelaars het monument "Het in vrijheid spelende kind" aan met een oproep dat de vrede te allen tijde gewaarborgd dient te worden. Kinderboekenschrijfster Imme Dros herinnert zich in 'Dag soldaat, dag mooie soldaat':

Als de Russenoorlog niet was uitbroken, waren al die Duitsers gewoon naar huis vertrokken. Om hun eigen hachje te redden sleurden de Georgiërs ook veel Texelaars mee in het ongeluk. Ze zijn vooral in die eerste nacht van de opstand erg tekeer gegaan.

Van de bevrijding herinner ik me vooral de opvallende dingen. We liepen vanaf half mei vaak naar de haven, omdat de Canadezen eraan zouden komen, maar dat gebeurde alsmaar niet. Toen ze dan eindelijk wel landden, wachtte niemand ze op, want we geloofden dat geschreeuw. 'De Canadezen komen eraan!' niet meer. Na de landing van de Canadezen zijn de Duitsers afgevoerd. Toen de Georgiërs met de boot vertrokken, heb ik ze vanuit mijn dakraam uitgezwaaid. Nu, vele jaren later, denk ik genuanceerder over wat toen goed

en fout was. Het waren allemaal angstige mensen, de Georgiërs én de Duitsers, en als er iemand, Georgiër of Duitser, gewond was dan kreeg hij altijd van iemand hulp.' **AvdH**

Bespreken

- De Georgiërs boden een monument aan van een spelend kind. Waarom hebben ze voor een kind gekozen, denk jij?
- Wat is een verhaal uit jouw familie over de oorlog? Spraken je opa of oma er ooit over?
- Wat is de link tussen dit gedicht en het verhaal?

Aat van der Harst brengt mensen op verhaal. Hij geeft voor 'Verhalen onderweg' cursussen verhalen vertellen, EQ-training en begeleidt als wandelcoach teams en individuen in beweging. www.verhalenonderweg.nl